

Ольга Шуміліна

НОВОЗНАЙДЕНІ ТВОРИ МИКОЛИ ДИЛЕЦЬКОГО У ЛЬВОВІ

Микола Дилецький є одним з найвідоміших композиторів партесної доби. З його ім'ям пов'язаний яскравий спалах музичної культури останньої третини XVII ст. в Україні та Росії, а твори для хору вражають зрілістю і досконалістю. Збірка з творами Дилецького була опублікована на початку 80-х років минулого століття і до неї увійшли всі відомі на той час партесні композиції митця – *Воскресенський канон*, *Київська*, *Препорціална* та чотириголоса *Служи Божі*, восьмиголосий концерт «Вошел еси во церков» і чотириголосий концерт «Иже образу твоему»¹. У 2006 році був опублікований ще один хоровий твір М. Дилецького – восьмиголосий концерт «Приидите, людие»². Усі твори стали матеріалом для ґрунтовних досліджень, були введені у навчальний процес і виконавську практику.

¹ М. Дилецький. *Хорові твори* / Упорядкування, редакція, вступна стаття Ніна Герасимова-Персидська. – Київ : Музична Україна 1981. 251 с.

² *Партесні концерти XVII–XVIII ст. з київської колекції* / Упорядкування Н. О. Герасимова-Персидська, спеціальна редакція Є. В. Ігнатенко. Київ: Музична Україна, 2006. – С. 19–56.

У 2012 році у дослідженні творчої спадщини М. Дилецького трапилася важлива подія: в архівах російських бібліотек були виявлені два рукописи, що містили поклики на Дилецького, за якими вдалося встановити авторство 36 чотириголосих концертів композитора³.

Знайдені рукописи є голосовими книгами різних комплектів, містять окремі хорові партії творів і не надають нам повних хорових партитур. Проте анонімні партії новознайдених концертів трапляються в інших партесних пам'ятках, переважна більшість яких знаходиться в російських архівах⁴. Винятком є *львівський партесний рукопис* з Національного музею імені А. Шептицького у Львові (НМЛ, Ркк 1209) – єдина партесна пам'ятка, яка знаходиться в цій бібліотеці, а фактично у Львові (якщо не рахувати окремих уривків), хоча в минулі часи тут зберігалися величезні зібрання багатоголосих творів (про це ми знаємо з *Реєстру нотних зошитів* Львівського братства 1697 року, в якому, між іншим, зазначені і твори Дилецького).

Львівський партесний рукопис є голосовою книгою, що лишилася від чотириголосого комплексу. Він містить авторизовану альтову партію служби Дилецького на 4 голоси, опублікованої у згадуваній збірці хорових творів митця⁵, та партії близько 120 анонімних творів, переважно концертів (усього пронумеровано 131 твір)⁶. Поміж творів, зафіксованих без зазначення авторства, «приховуються» партії 15 новознайдених концертів Дилецького⁷. Вони розосереджені по всій пам'ятці, починаючи від № 47 і закінчуючи передостаннім № 130, записані в різних ключах і призначені для різних хорових голосів.

Публікуємо партії чотирьох новознайдених концертів М. Дилецького з львівського партесного рукопису – «Отверзу уста моя» (№ 57⁸, перший *дишкант*), «Всяк земнородный да возыграется» (№ 59, перший *дишкант*), «Прийдите, послѣднее цѣлование» (№ 127, перший тенор), «Кое разлучение, о братие» (№ 128, перший тенор). Ці партії поки що не виявлено в жодній іншій рукописній пам'ятці партесної доби. Публікація цих хорових партій дасть можливість скласти повні хорові партитури вказаних творів на основі автентичного тексту, без застосування методу реконструкції.

Надзвичайно символічно, що один з рукописів, який містить партії новознайдених концертів Дилецького, знаходиться у Львові, на історичній батьківщині партесного співу. Тож сподіваємося на нові відкриття.

³ Про відкриття повідомила Наталія Плотнікова у статті «Творчество Николая Дилецкого: новые открытия» (*Музыкальная академия*, 2013/2), с. 77–82). Там само подається перелік усіх новознайдених творів (с. 79).

⁴ Перелік архівів і опис рукописних пам'яток див. у статті Плотнікової (с. 78–79).

⁵ М. Дилецький. *Хорові твори*, с. 123–156.

⁶ Детальніше про пам'ятку йтиметься у нашій статті «Львівський партесний рукопис і таємниці творчості Микоди Дилецького», яка готується до наступного числа «Української музики».

⁷ Атрибуція партій була зроблена за ініціатами хорових партитур, люб'язно наданих Н. Ю. Плотніковою.

⁸ Нумерація в дужках подається за львівським партесним рукописом.

М. Дилецький. Отверзу уста моя (№ 57)

НМЛ, Ркк 1209, арк. 98-99 зв.

Д.1

От - вер - зу, от - вер - зу ус - та мо -

4 я, от - вер - зу, от - вер - зу, от - вер - зу ус - та мо -

7 я, от - вер - зу ус - та мо - я и на - пол - нят - ся ду - ха,

11 и на - пол - нят - ся ду - ха, и на - пол - нят - ся ду - ха, и сло - во от - рыг - ну,

15 и сло - во от - рыг - ну Ца - ри - цѣ Ма - те - ри, Ца - ри - цѣ

21 Ма - те - ри и яв - лю - ся, и яв - лю - ся свѣ - тло тор - же - ству - я, свѣ - тло

26 тор - же - ству - я, свѣ - тло тор - же - ству - я, свѣ - тло тор - же - ству - я и яв - лю - ся, и

30 яв - лю - ся, и яв - лю - ся, и яв - лю - ся, и яв - лю - ся, и яв - лю - ся свѣ - тло тор - же - ству

34 я, свѣ - тло тор - же - ству - я, тор - же - ству - я и вос - по - ю, и вос - по - ю,

38 и вос - по - ю ра - ду - я - ся, и вос - по - ю ра - ду - я - ся, ра - ду - я - ся то - я чу - де -

41

 са, и вос-по - ю, и вос-по - ю, и вос-по-ю ра - ду - я - ся.

44

 и вос-по-ю ра - ду - я - ся, ра-ду-я-ся то - я чу - де - са,

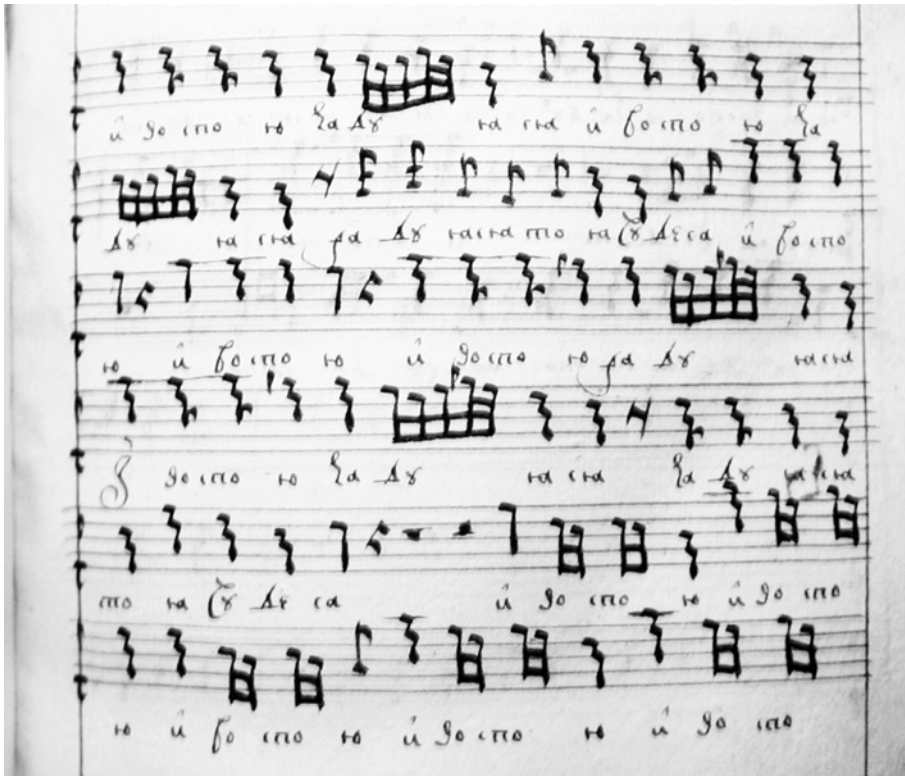
48

 и вос - по - ю, и вос - по - ю, и вос - по - ю, и вос - по - ю, и вос - по - ю, и вос-по-

51

 ю ра - ду - я - ся, ра - ду - я - ся, ра - ду - я - ся то - я чу - де - са,

55

 и вос-по - ю ра - ду - я - ся, ра - ду - я - ся то - я чу - де - са

ѿ до сто но га дхъ на ста ѿ бо сто но га
 дхъ на ста га дхъ на ста то на ѿ деса ѿ бо сто
 но ѿ бо сто но ѿ до сто но га дхъ на ста
 ѿ до сто но га дхъ на ста га дхъ на ста
 то на ѿ деса ѿ до сто но ѿ до сто
 но ѿ бо сто но ѿ до сто но ѿ до сто

М. Дилецький. Всяк земнородный (№ 59)

НМЛ, Ркк 1209, арк. 101-102 зв.

Д.1

Всяк зем - но - род - ный, всяк зем - но - род - ный, всяк зем - но - род - ный

4
да во-зы- гра - ет - ся, да во-зы- гра - ет - ся, да во-зы- гра -

7
- ет - ся, да во-зы- гра - ет - ся, да во-зы-гра-ет-ся, да во-зы-

9
гра-ет-ся, да во-зы-гра-ет - ся ду-хом, да во-зы-гра-ет - ся ду-хом про - свѣ-ща -

13
ем, да ли-ков-ству-ет же, да ли-ков-ству - ет же без-плот-ных у - мов ес - тес-тво

18
по-чи-та-ю-ще, по-чи-та-ю-ще, по-чи-та - ю - ще, да ли-ков-ству-ет же, да

22
ли-ков-ству-ет же, ли-ков-ству - ет же без - плот-ных у - мов ес-тес-тво

26
по - чи - та - ю - ще свя-щен-но-е тор - жес-тво, свя-щен-но-е тор - жес-тво,

30
свя-щен-но-е тор - жес-тво Бо - жи-я Ма - те - ре, Бо - жи-я Ма - те -

35
ре, свя-щен-но-е тор - жес-тво, свя-щен-но-е тор - жес-тво Бо - жи-я Ма - те -

2

39
ре и да во-пи-ет, и да во-пи-ет ей, и да во-пи-ет, и да во-пи-ет ей:

44
ра - дуй-ся, ра - дуй-ся, ра - дуй-ся, Пре-бла-жен - на - я,

48
и да во-пи-ет, и да во-пи-ет ей, и да во-пи-ет, и да во-пи-ет ей:

51
ра - дуй-ся, ра - дуй-ся, Пре-бла-жен-на - я Бо-го-ро-ди-це чис - та-я,

56
Бо-го-ро - ди-це чис - та - я, при - сно Дѣ -

61
во, Бо-го-ро-ди-це чис - та-я, при-сно Дѣ - во, при - сно Дѣ - во

Въспомогающе гласъ единаго божия дѣла единаго
божия да бо едина естество да божия
естество да божия естество да божия
естество да божия естество да божия естество
да божия естество да божия естество да божия е
стество да божия естество да божия естество да божия естество

